

**Міністерство освіти і науки України  
Державний вищий навчальний заклад  
«Донбаський державний педагогічний університет»**

**Філологічний факультет**

---

---

**«ЗАТВЕРДЖЕНО»**

на засіданні Приймальної комісії  
ДВНЗ «Донбаський державний  
педагогічний університет»

Протокол № 8

від « 28 » березня 2016 р.

**«РЕКОМЕНДОВАНО»**

Вченою радою  
філологічного факультету

Протокол № 7

від « 11 » березня 2016 р.

Голова Приймальної комісії

\_\_\_\_\_ Омельченко С.О.

М.П.

**ПРОГРАМА**

**ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

для вступників на 2 (3) курс денної (заочної) форми навчання

**ФІЛОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ**

**для здобуття ступеня бакалавр  
спеціальності 6.020303 Філологія\*. Мова і література (російська)  
(2-3 курс)**

на основі раніше здобутого рівня бакалавра  
за іншим напрямом підготовки або спеціальністю

**Слов'янськ – 2016**

**Укладачі програми:**

І.М.Казаков – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри російської мови та літератури;

Ю.В.Ледняк— кандидат педагогічних наук, доцент кафедри російської мови та літератури.

Програму затверджено на засіданні кафедри російської мови та літератури: протокол № 9 від 04 «березня» 2016 р.

Завідувач кафедри російської мови та літератури \_\_\_\_\_ доц.Казаков І.М.

## **ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА**

Мова – надзвичайно складне і багатогранне явище, яке визначає інтелектуально-особистісний, соціальний, духовний розвиток людини. Оволодіти її багатствами – значить засвоїти цілі історико-культурні шари розвитку народу, зрозуміти його світовідчуття і світорозуміння. Отже, мовна підготовка філолога-славіста не зосереджується лише на засвоєнні лінгвістичних знань, а покликана сформувати спеціаліста, здатного осягнути мовне явище у всій його повноті, взаємодії з усім комплексом, що визначає ментальність нації взагалі та окремої людини зокрема. Особливість же спеціальності, яка передбачає знання двох споріднених мов – української та російської, вимагає й уміння визначати процеси взаємовпливів, дифузії і водночас чітко встановлювати риси самобутності кожної мовної системи.

Таким чином, мета екзамену з сучасної російської мови – виявити рівень засвоєння усіх розділів науки про мову, історію її розвитку і становлення, особливості лінгвістичних контактів, а на цій основі – готовність розглядати і трансформувати мовні явища у контексті соціо-гуманітарних проблем.

### **Схема лінгвістичного аналізу речення**

1. Переписати речення, розставити розділові знаки, пояснити пунктуаційні знаки.
2. Визначити кількість предикативних частин у складі речення, накреслити його схему, подати загальну характеристику.
3. У складнопідрядному реченні: а) визначити головну і підрядну частини; б) встановити вид підрядної частини, спосіб приєднання до головної частини, що в ній пояснює.
4. Охарактеризувати одну частину (за вибором) як просте речення: а) за метою висловлювання; б) за інтонацією; в) дво- чи односкладне (вид односкладного); г) повне чи неповне; д) поширене чи непоширене; е)

наявність ускладнення; є) визначити члени речення та способи їхнього морфологічного вираження.

5. Охарактеризувати визначені словосполучення: а) за структурою (просте чи складне); б) за видом граматичного зв'язку (узгодження, керування, прилягання); в) за головним словом; г) за смисловими відношеннями (об'єктне, атрибутивне, обставинне); д) за засобами зв'язку (форма слова, службові слова).
6. Зробити аналіз визначених слів: цифра «1» – фонетичний; цифра «2» – за будовою; цифра «3» – морфологічний.

## 1. ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ – вступний тест

Фахове вступне випробування проводиться у формі тесту з російської мови за білетами, затвердженими кафедрою російської мови та літератури

## 2. СТРУКТУРА ТА ЗРАЗОК БІЛЕТУ

Білет має таку структуру:

Структурно екзаменаційний білет складається з тестів з російської мови (14) та практичного завдання з російської мови, яке передбачає граматичний розбір речення (за поданою схемою).

Зразок білету

**Державний вищий навчальний заклад  
«Донбаський державний педагогічний  
університет»**

---

**ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №   1    
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

На факультет	<u>Філологічний</u> <small>(назва факультету)</small>
для здобуття ступеня	<u>бакалавра</u> <small>(спеціаліста, магістра)</small>
за спеціальністю	<u>014 Середня освіта (Мова і література (російська) Українська мова і література)</u> <small>(шифр та назва спеціальності)</small>
Форма навчання	<u>Денна</u> <small>(Денна (та/або заочна))</small>

**А 1. В каком ряду -О- пишется в обоих случаях? (3 бала)**

- 1) ГОРЯЧ\_ , СОРОК\_ МИНУТНЫЙ
- 2) ВООРУЖ\_ Н, ЗАГ\_ РАТЬ
- 3) ЗАР\_ СЛИ, ГРАЧ\_ М
- 4) ПЕЧ\_ ШЬ, КАМЫШ\_ ВЫЙ

**А 2. В каком примере пишется -НН-? (3 бала)**

- 1) СЕРЕБРЯ\_ ОЕ кольцо
- 2) ПЕТУШИ\_ БИЙ крик
- 3) ЖАРЕ\_ АЯ рыба
- 4) ИСПРАВЛЕ\_ БИЙ текст

**А 3. Найдите слово с орфографической ошибкой. (3 бала)**

- 1) ШИПЦЫ
- 2) ЛЫЖЫ
- 3) ТРУЩОБА
- 4) ОЛИЦЕТВОРЕНИЕ

**А 4. В каком примере возможно только одно написание? (3 бала)**

- 1) ТО(ЖЕ)
- 2) ПРИМ(Е/И)РЯТЬ
- 3) К(О/А)МПАНИЯ
- 4) ВРЯД(ЛИ)

**А 5. В каком ряду все три слова пишутся через дефис? (3 бала)**

- 1) (ПО)ЛИСЬИ, КТО(ТО), (ВО)ПЕРВЫХ
- 2) (ПО)БРАТСКИ, БУД(ТО), (В)ДВОЕ
- 3) (ПО)НЕМНОГУ, ГДЕ(НИБУДЬ), КТО(ЛИБО)
- 4) КАКОЙ(ТО), ЧЁРНО( )БЕЛЫЙ, (ПО)ЭТОМУ

**А 6. В каком слове ударение падает на второй слог? (3 бала)**

- 1) БРАЛА
- 2) НАЧАЛИ
- 3) АЛФАВИТ
- 4) КИЛОМЕТР

**А 7. Значение какого слова определено неверно? (3 бала)**

- 1) НЕВЕЖДА – малообразованный человек
- 2) НЕВЕЖА – грубый, невоспитанный человек
- 3) ШОКИРОВАТЬ – вызывать восторг или негодование
- 4) ТЩЕТНО – напрасно

**А 8. Какое слово неправильно разобрано по составу? (3 бала)**

- 1) ИС- -ТРАЧ- -ЕНН- -ЫЙ (приставка, корень, суффикс, окончание)
- 2) ДОБР- -ОТ- -А (корень, суффикс, окончание)
- 3) В- -ПЕРЕД- -И (приставка, корень, окончание)
- 4) ОБ- -РАД- -ОВА- -Л- -И- -СЬ (приставка, корень, суффикс, суффикс, окончание, постфикс)

**А 9. Укажите пример с ошибкой в образовании формы слова. (3 бала)**

- 1) в ОБЕИХ сумках
- 2) БЕГИ
- 3) ПОЛОЖЬ
- 4) КРАСИВЕЕ

**А 10. В каком ряду представлены три типа связи слов в словосочетаниях – согласование, управление и примыкание? (3 бала)**

- 1) КРАСНОЕ ПЛАТНЕ, ЯЙЦО ВСМЯТКУ, БЫСТРО БЕЖАТЬ
- 2) ГОВОРИТЬ ПО-ФРАНЦУЗСКИ, ЛЮБИТЬ ПРИРОДУ, ПИСЬМО МАТЕРИ
- 3) ПИСАТЬ ПИСЬМО, ВЕСЕЛО СМЕЯТЬСЯ, НОВЫЙ ДОМ

4) ПОРТРЕТ БРАТА, СВЕЖИЙ ХЛЕБ, ГУЛЯТЬ В ЛЕСУ

**А 11. В каком предложении не нужно ставить тире? (Знаки препинания не расставлены.) (3 бала)**

- 1) БЕРЕСТЯНЫЕ ИГРУШКИ НАСТОЯЩИЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ ИСКУССТВА.
- 2) ИЮНЬСКИЕ НОЧИ КОРОТКИЕ.
- 3) ГРАБЛИ ЛОПАТЫ ВСЁ ХРАНИЛОСЬ В НЕБОЛЬШОМ САРАЕ.
- 4) НЕ НАКОСИШЬ СЕНА НЕЧЕМ БУДЕТ КОРМИТЬ СКОТИНУ.

**А 12. На месте каких цифр нужны запятые? (3 БАЛА)**

Я ДУМАЮ (1) ЧТО КАЖДЫЙ (2) КТО В ДЕТСТВЕ ПРОЧИТАЛ «КАШТАНКУ» (3) НА ВСЮ ЖИЗНЬ СОХРАНИТ (4) ЧУВСТВО ВОСХИЩЕНИЯ ТАЛАНТОМ А.П.ЧЕХОВА.

- 1) 1, 2, 3, 4
- 2) 1, 3
- 3) 2, 4
- 4) 1, 2, 3

**А 13. Укажите предложение с пунктуационной ошибкой. (3 бала)**

- 1) ЦВЕТ ТОПАЗА И ПРИ ДНЕВНОМ, И ПРИ ИСКУССТВЕННОМ ОСВЕЩЕНИИ ОСТАЁТСЯ ТЕМ ЖЕ.
- 2) НА ЭКЗАМЕНЕ ПРЕДЛАГАЛОСЬ ПРОЧЕСТЬ БАСНЮ, ИЛИ РАС СКАЗ.
- 3) ГОСТЬ НЕДОЛГО ГОСТИТ, ДА МНОГО ВИДИТ.
- 4) ВЕЗДЕ: НА СТЕНАХ ДОМОВ, БЕСЕДКАХ, ОГРАДАХ – ЛЕПИЛСЯ ПЛЮЩ.

**А 14. Определите тип данного предложения. (3 БАЛА)**

В ЛЕСУ ПАРИЛО. (А.ЧЕХОВ)

- 1) двусоставное неполное
- 2) односоставное определённо-личное
- 3) односоставное неопределённо-личное
- 4) односоставное обобщённо-личное
- 5) односоставное безличное
- 6) односоставное назывное

**Б. Выполните грамматический разбор предложения по прилагаемой схеме. (58 БАЛІВ)**

СЛЫШНО, КАК ОСТОРОЖНО ХОДИТ ПО КОМНАТЕ САДОВНИК, РАСТАПЛИВАЯ ПЕЧИ, И КАК ДРОВА ТРЕЩАТ И СТРЕЛЯЮТ. (И.Бунин)

Затверджено на засіданні Вченої ради філологічного факультету

Протокол № 7 від « 11 » березня 2016 року

### 3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

#### КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА СТОБАЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ

Вступний тест із російської мови включає завдання двох типів: частина А – завдання з вибором відповіді; частина Б – завдання з повною розгорнутою відповіддю.

Частина А містить 14 завдань. За кожну правильну відповідь абітурієнт отримує 3 бала. Отже, за виконання завдань частини А абітурієнт може набрати від 0 до 42 балів.

Частина Б містить повний граматичний розбір речення, що включає характеристику складного речення (0 – 5 – 10 бал), аналіз предикативної частини як простого речення (0 – 10 – 15 – 20 балів), морфологічний (0 – 5 – 18 бал) і фонетичний (0 – 5 – 10 бал) розбір виділених слів. Отже, при виконанні завдань частини Б абітурієнт може набрати від 0 до 58 балів.

Завдання частини Б оцінюються виходячи з двох позицій: повнота й правильність відповіді.

#### ТАБЛИЦЯ КРИТЕРІЇВ ОЦІНЮВАННЯ

Шкала оцінювання ECTS	Оцінювання в балах	Критерії оцінювання
(A) (100–90)	100–97	Аргументовано і повно викладає програмний матеріал. У своїх відповідях спирається на дослідження науковців, користується прийомами порівняльного аналізу, узагальнення, наводить приклади, доведення. Проявляє творчий підхід при вирішенні проблеми. Виявляє схильність до науково-дослідної роботи.

	96–93	Свідомо, безпомилково, у повному обсязі письмово викладає програмний матеріал; виділяє головні положення. Виявляє творчий підхід до розкриття сутності явищ. Вміло поєднує знання теорії з практикою; виділяє основні положення проблеми. Проявляє елементи творчого підходу при вирішенні проблеми.
	92–90	Виявляє засвоєння програмного матеріалу в повному обсязі. Чітко і свідомо викладає програмний матеріал. У своїх відповідях поєднує знання теорії з практикою; виділяє основні положення проблеми. Проявляє елементи творчого підходу при вирішенні проблеми
<b>(BC)</b> <b>(89–75)</b>	81–89	Виявляє знання змісту курсу. Відтворює основний програмний матеріал. Відсутній творчий підхід у вирішенні проблеми.
	85–80	Виявляє знання зміст курсу, але недостатньо повно розкриває сутність явищ. Наводить приклади при відтворенні програмного матеріалу. Правильно використовує знання, вміння, навички лише в стандартних ситуаціях.
	79–75	В цілому відтворює основний матеріал. Має труднощі в аргументації, виділенні суттєвих сторін матеріалу, в наведенні прикладів. Здатен виправити помилки за допомогою навідних питань викладача.
<b>(DE)</b> <b>(74–60)</b>	74-70	У відповідях допускає помилки, зазнає труднощі в їх усуненні. Відповіді на запитання неповні. В цілому програмний матеріал засвоєний частково.
	69-65	Зазнає труднощі при розкритті змісту основних понять. Допускає значну кількість помилок у відтворенні програмного матеріалу. Слабо володіє основними поняттями, розкриває сутність явищ, понять на рівні відтворення.
	64-60	Відповіді на запитання фрагментарні, не відображають суті проблеми. На одне із запитань, зовсім немає відповіді. Вступник слабо орієнтується в програмному матеріалі.
<b>(FX)</b>	59-50	Виявив незнання основного змісту курсу. У відповідях допускає грубі помилки.

<b>(59-35)</b>	49-40	Вступник виявив незнання основного змісту курсу. У відповідях використовує нетеоретичні положення, а власні уявлення, життєвий досвід.
	39-35	Вступник не засвоїв програмний матеріал. Відповіді не відповідають змісту курсу.
<b>(F)1-34</b>	34-1	Вступник повністю не володіє програмним матеріалом. Від відповіді відмовляється.

## 4. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

### 1. СОВРЕМЕННЫЙ РУССКИЙ ЯЗЫК

#### Фонетика

Звуки речи и буквы. Гласные и согласные звуки. Глухие и звонкие, твердые и мягкие согласные. Обозначение мягкости согласных на письме. Слог, ударение.

#### Лексика

Многозначные и однозначные слова. Омонимы. Прямое и переносное значение слов. Синонимы. Антонимы. Общеупотребительные слова. Профессиональная лексика. Диалектные слова. Заимствованные слова. Устаревшие слова. Неологизмы. Понятие об устойчивых словосочетаниях.

#### Словообразование

Окончание и основа слова. Окончание, суффикс, корень, приставка как значимые части слова. Правописание слов с чередующимися гласными *О-А* в корнях *ГОР-ГАР, КОС-КАС, ЛОЖ-ЛАГ, РОС-РАСТ*. Буквы *О* и *Е* после шипящих в корне. Буквы *З* и *С* на конце приставок. Правописание приставок *ПРИ* и *ПРЕ*. Различные способы словообразования в русском языке.

#### Морфология и орфография

##### Имя существительное

Значение имени существительного и его грамматические признаки. Существительные одушевленные и неодушевленные, собственные и нарицательные. Род. Число. Падеж. Типы склонения. Правописание падежных окончаний существительных.

##### Имя прилагательное

Значение имени прилагательного и его грамматические признаки. Прилагательные качественные, относительные и притяжательные. Степени

сравнения прилагательных.

### **Имя числительное**

Значение имени числительного. Числительные количественные и порядковые.

### **Местоимение**

Значение местоимений. Разряды местоимений.

### **Глагол**

Значение глагола и его грамматические признаки. Неопределенная форма глагола. Переходные и непереходные глаголы. Виды глаголов. Первое и второе спряжение. Наклонения (изъявительное, условное, повелительное). Времена глагола. Лицо и число (в настоящем и будущем времени), род и число (в прошедшем времени). Причастия и деепричастия.

### **Наречие**

Значение наречий.

### **Предлог**

Понятие о предлоге, его употребление в речи. Различные части речи в роли предлогов. Правописание предлогов.

### **С о ю з**

Понятие о союзе, его употребление в речи. Сочинительные и подчинительные союзы. Правописание союзов.

### **Ч а с т и ц ы**

Понятие о частицах и их употребление в речи. Правописание частиц.

### **Междометия**

Значение междометий и знаки препинания при междометиях.

### **С и н т а к с и с**

Предложение как основная единица синтаксиса.

## **Простое предложение**

Связь слов в предложении: согласование, управление, примыкание. Типы предложений по их значению: повествовательные, вопросительные, восклицательные. Члены предложения (подлежащее, сказуемое простое и составное, дополнение, определение, обстоятельство) и способы их выражения. Типы предложений по составу: личные, безличные, неопределенно-личные, назывные, полные и неполные. Однородные члены предложения. Обобщающее слово при однородных членах предложения. Знаки препинания между однородными членами и при обобщающих словах. Обособленные второстепенные члены предложения (определения, дополнения, обстоятельства) и знаки препинания при них. Приложения, их обособление. Обращения, вводные слова и вводные предложения, знаки препинания при них.

## **Сложное предложение**

Типы сложного предложения. Сложносочиненные предложения с союзами и знаки препинания в них.

Сложноподчиненные предложения с союзами и союзными словами. Основные виды придаточных предложений. Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях. Сложноподчиненные предложения с несколькими придаточными (соподчинение и последовательное подчинение придаточных предложений).

Бессоюзные сложные предложения с сочинением и подчинением.

Прямая и косвенная речь. Знаки препинания при прямой и косвенной речи.

## **Культура речи и стилистика**

Разговорно-бытовой, деловой, научный, публицистический и художественный стили речи, их основные признаки.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Баранов М.Т., Костяева Т.А., Прудникова А.В. Русский язык. Справочные материалы / Под ред. Н.М. Шанского. – М.: Просвещение, 1984. – 287 с.
2. Виды разбора на уроках русского языка. – М.: Просвещение, 1985.– 60 с.
3. Глущенко В.А., Маторина Н.М. Практикум по русскому языку. Глагол. Наречие: Учебное пособие для студентов филологических факультетов. – Славянск: ЧП «Канцлер», 2004. – 89 с.
4. Греков В.Ф., Крючков С.Е., Чешко Л.А. Пособие для занятий по русскому языку в старших классах средней школы. – М.: Просвещение, 1979. – 272 с.
5. Маторина Н.М. Виды лингвистического разбора в схемах и образцах: Методические рекомендации для студентов педагогических институтов, университетов, учителей русского языка. Изд. 2-е, испр. и доп. – Славянск: СГПУ, 2005. – 65 с.
6. Маторина Н.М. Компас в море слов. О некоторых приемах работы со школьными словарями // Русский язык и литература в средних учебных заведениях УССР. – 1991. – № 2. – С. 22-26.
7. Маторина Н.М. Русский язык в вопросах и ответах. Часть 1. – Славянск: ЧП «Канцлер», 2007. – 203 с. (Рекомендовано Министерством образования и науки Украины (Письмо №14/18–Г-2345 от 25.12.07 г.)).
8. Программы средней общеобразовательной школы. Русский язык (для

школ с русским языком обучения). 5-11 классы. – К.: Рад. школа, 1991. – 55 с.

9. Російська мова: Програма для 5-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання / Н.Ф. Баландіна, К.В. Дегтярьова, С.О. Лебеденко. – Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2005. – 132 с.

10. Російська мова: Програма для 5-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів з російською мовою навчання / Н.Г. Озерова, Г.О. Михайлівська, Л.В. Давидюк, В.І. Стативка. – Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2005. – 156 с.

11. Трудности морфологического разбора. Методические рекомендации по русскому языку для студентов всех специальностей. – Славянск: СГПИ, 1995. – 30 с.